

# אוצרות הטהרה

פרשת שמות תש"פ

✦ לע"נ הגה"ק ר' יקותיאל יהודה הלברשטאם זי"ע בעל ה"שפע חיים" ✦

משיחותיו של הגאון ר' מנחם יאזע שליט"א

בעל "מתיקות התורה"

## בנינים מעשיים מהפרשה

### מה הביא את הקץ לשעבוד מצרים? ומה יביא את הקץ לגלות?

מדוע בנימין כל כך רצה גם את הרצועה שבחלקו של יהודה?  
ומדוע לא הסתפק במה שיש בחלקו?!

#### התאבקות הארי והזאב...

אלא, שבנימין היה השבט המושפל מבין השבטים, עד שהרגו בו אלפים במעשה 'פלאש בגבעה', ודווקא הוא זכה שבחלקו יבנה קודש הקדשים, והוא בחינת 'השברי לוחות' המונחים בארון בשפלות ובהשקט, שמשם לומדים את מידת השתיקה, כמו שכתוב: "הס כל בשור מפני ה'", כי השתיקה היא מידתו של בנימין, כנ"ל.

#### הקנאת סופרים של בנימין...

אבל הוא יוצא כזאב למזבח, ורוצה לבלוע את הקרבנות שעליו, כמו שאמרו חז"ל (הקדמת הוזה"ק דף א) 'שהיה יורד מלמעלה דמות של אריה אחת, והיו רואים אותו על גבי המזבח רובץ על טרפו, אוכל קרבנות...' האריה הזה מרמז על יהודה שזכה שהקרבנות יקרבו בחלקו.

ובנימין הזאב כוסף אף הוא לזכות למצוה זו, שאמנם בחלקו נמצא קודש הקדשים, שהוא המקום המקודש ביותר המשפיע לעם קדושה, אבל יש לו 'קנאת סופרים' - שרוצה שגם המזבח יהיה בחלקו בשלמות, וכך ישפיע לעם ישראל

משה רבנו בעמדו לפני פרעה, עמד על דעתו שלא להוציא את ישראל ממצרים עד שיצאו כל ישראל - אנשים נשים וטף, וגם עם צאן ובקר מהמצרים. וכל כך למה? מפני שכל גלות מצרים היתה, מפני שנאה שהיתה בין השבטים ליוסף ובני השפחות. ויציאת מצרים תבוא רק על ידי שלום בין השבטים, בזה שיצאו כולם יחד.

#### מה היתה מטרת יציאת מצרים?

והיציאה ממצרים היא על מנת לקבל את התורה ולקיימה בהקרבת הקרבנות, ועיקר מצות הקרבנות היא בבית המקדש ובמשכן, ששם רואים הכל את האהבה שבין יהודה ובנימין, כמו שאמרו חז"ל (יומא יב): מה היה בחלקו של יהודה? הר הבית, הלשכות והעזרות.

ומה היה בחלקו של בנימין? אולם והיכל ובית קדשי הקדשים. ורצועה היתה יוצאה מחלקו של יהודה ונכנסת לחלקו של בנימין ובה היה מזבח בני.

#### ההשתוקקות של בנימין...

ובנימין הצדיק היה מצטער עליה לבלעה בכל יום, שנאמר: "חפף עליו כל היום", לפיכך זכה בנימין הצדיק ונעשה אושפזיזון לגבורה, שנאמר: "ובין פתפיו שכן". וצריך להבין,

גם בחוץ. [ובדרך רמז אפ"ל, שעליו אמרו (סוכה נו): 'לוקוס לוקוס עד מתי אתה מכלה ממון של ישראל?!' - לוקוס - זה בנימין הזאב, שהוא 'מכלה' וכוסף [מלשון 'בְּסִפָּה וְגַם פְּלִתָּה'], שבחלקו יקרבו קרבנותיהם של ישראל...].

### קנאת זאב קרושה...

ובעיקר רצה בנימין 'הזאב', 'לטרוף' את מידתו של יהודה, שהיא, להשתמש בפיו להודות לה' על חסדיו ולהתוודות על החטאים בעת הקרבת הקרבנות [וכמו הלויים שמנגנים על הקרבן ועושים תשובה על חטא זקנם לוי, ששמע לעצת שמעון להתנכל ליוסף].

### 'יהודה' מהותו הודאה!

וכל הדר בירושלים לא היה לן וחטא בידו, כי היה רואה תדיר את התשובה שעושים על גבי המזבח, ואף הוא שב בתשובה ולא נותר שום חטא בידו. וזהו: "יְהוּדָה אֶתָּה יוֹדֵף אֶחָיִךְ" - כולם משבחים את ה' בזכותך (וכן הביא בספה"ק "אור המאיר" - ויהי), בזכות המזבח שבחלקך, שבו מתעוררים להודות לה' ולהתוודות על התאוות שביד האדם ועל המידות הרעות שבקרבן. ועל כן היה ניסוך היין ושפיכת הדם על גבי המזבח, כמו שכתוב "כִּבְּס בַּיַּיִן לְבָשׂוּ וּבָדָם עֲנָבִים סוּתָה".

### כיבוס העוונות ביין?...

ובנימין רואה כל זאת, וליבו יוצא מקנאת סופרים, ומרבה חכמה ואומר: מתי אזכה אף אני למידה הנפלאה הזו, להודות ולהתוודות בפי על החטאים לפני ה' [כדוד המלך נכד יהודה, שאמר: "הֲרֵב כִּבְּסֵי מַעֲוֵנִי", ואיך יתכבס? עם יין! כמו שכתוב על יהודה:

"כִּבְּס בַּיַּיִן לְבָשׂוּ" - טבע היין הלבן שהוא מנקה כבורית, ויהודה, ונכדו דוד, היו מכבסים את נשמתם עם יין המשמת, הינו בדרך של שירה ושמחה].

וזה דומה לאהבת דוד ויהונתן, שהם משבטי יהודה ובנימין. שיהונתן נשבע לדוד שהוא ימלוך אחרי שאול אביו "כִּי אֶהְבֵּת נַפְשׁוֹ אֶהְבּוּ", שהתגבר יהונתן על טבעו, שרצונו היה למשוך כאביו ואף על פי כן נתן את המלוכה לדוד, כדי לתקן את חטא אביו שרדפו, שזוהי אהבת אמת שסופה להתקיים. ועל ידי אהבה כזאת נזכה לגאולה השלמה בב"א.

### שפלותו הגדולה של דוד המלך...

בנימין רואה איזו עזות שבקדושה עתידה להיות בשבט יהודה - איך דוד המלך משפיל עצמו ומקיים: "כָּרַע שָׁכֵב פְּאָרִי", שכשבא לבית המקדש היה מדדה כבהמה מהעזרה עד הקודש פנימה, כמו שכתוב "אֲדָדָם עַד בֵּית אֱלֹקִים", ואחר כך היה קם ומקיים "בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה" ורוקד ושר לה'.

ויהודה היה מלמד את בנימין את מידת הדיבור - שלפעמים צריך לדבר ולא לשתוק, כמו הודאה לה' והודאה על טעויות. ובנימין כסף לזכות לזה, לכן הוא נקרא בנימין הצדיק, שלא היתה בו קנאה רעה, רק קנאה טובה, לפיכך זכה בנימין הצדיק ונעשה אושפיזין לגבורה, הוא זכה לארח את השכינה בקודש הקדשים שבחלקו. ועל כן היתה רצועה יוצאת מחלקו של יהודה ונכנסת לחלקו של בנימין, ולא היה שטח המזבח בחלקו הרגיל של יהודה, בכדי לזרז את בנימין ללמוד מיהודה לדבר במקום שצריך לדבר ('מתיקות התורה').

## ותור לנצח...

מתוך שלא תבעה זאת והכריחה אותה לוותר, שלכן בקשה רחל להיקבר בבית לחם שעיר זו היא מחלק יהודה בן לאה, ולא נקברה בחלק בניה יוסף ובנימין, כדי שידעו כולם שרחל ולאה אף על פי שהיו אחיות הצרות זו לזו, לא היה ביניהם שום שנאה ותחרות, ואדרבה אהבו זו את זו וותרו זו לזו, שהרי רחל נתנה את מקום קבורתה ללאה, ולאה נתנה מחלק בנה מקום לקבורת רחל ('מתיקות הפרשה').

בנימין זכה למידת השתיקה מאימו רחל, ששתקה וויתרה כל חייה בפרט כשנתנה את חופתה ללאה, והסכימה שכולן ילדו שבטים לפניה, ואף בפטירתה ויתרה על מקום קבורתה ונתנה ללאה להיקבר עם יעקב, אף על פי שמזה ניכר ונוצר "שם עולם" שלאה היא אשת יעקב, מפני שהיא קבורה לידו.

וזהרה רחל להוכיח לכולם שויתרה בזה מרצונה הטוב, ולא

## כְּשֶׁמְכִירִים בְּחֶסְדִים הַצָּרוֹת מִתְקַטְנִים...

מתבונן בהם, הרי שהיו כל צרותיו מתקטנים לכאין וכאפס כלפי כל הטוב שיש לו. <<<

כתב 'חובות הלכות' שלעומת הצרות והיסורים הקשים שאדם עובר הרי שישנם חסדים רבים בכפל כפלים, שאילו אדם היה

הרע של היסורין והצרות שעוברים עליו הכל נדמה לו כהר גבוה. אך לעומת זאת, הצדיקים ומי שהולך בדרכיהם להעריך את כל הטוב בעינים פקחות, בזה מתקטנים כל המעברים אף הקשים ביותר, עד שנעשים כחוט השערה (מתיקות התפילה).

היצר של היסורין נדמה כהר גבוה לרשעים... ואמרו חז"ל (סוכה נב): לעתיד לבוא היצר הרע נדמה לאדם כהר גבוה ולצדיקים כחוט השערה, כי אדם שאינו רגיל לראות את הטוב שמקבל ואת הטוב שיש בכל מצוה שיעשה, לכן היצר



## פנינים לפרשה מגדולי החסידות



עשו" - השערות הלכות שבנו, טופחות עלינו ואומרות לנו 'עשו תשובה'.

**"וְיִמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעִבְדָּה קָשָׁה"**

רבי חיים יהודה מאיר מווישיאזווע זי"ע, עבר את שנות האימים במחנות ההשמדה הנוראיים, אושוויץ ודכאו, ובניסי ניסים שרד וניצל.

לימים סיפר, כי באושוויץ היו יוצאים בכל בוקר לעבודה קשה, בהנחת מסילות ברזל לרכבות קטנות. העבודה היתה קשה, והנאצי הממונה על העבודה שאג עליו: "עבוד! עבוד! שאם לא כן תקבל עבודה קשה עוד יותר".

באותו רגע, אמר הרבי, "פרשתי לי את הפסוק **וְיִמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעִבְדָּה קָשָׁה**, כיצד מררו המצרים את חייהם של אבותינו במצרים? **בְּעִבְדָּה קָשָׁה** - באיום שאם לא יעבדו עד כלות כוחותיהם יקבלו עבודה קשה עוד יותר".

**"וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרֵימָה"**

לא כתוב שבאו אלא **"הַבָּאִים"**, כי חשו את עצמם בגלות כאילו זה עתה באו ולא היה עבר כלל, וכך צריכים בני ישראל להרגיש בגולה (מהר"ד מבעלזא זי"ע).

**"וְהָיָה נֶעַר בְּכָה"**

שלשה דברים יש ללמוד מתינוק: א. שהוא תמיד שמח, ב. לעולם אינו בטל, ג. וכשחפץ משהו - בוכה, וכך על האדם להיות עם ה' **"כְּגִמְלָה עָלַי אָמוֹ"** (המגיד ממעז'ריטש זי"ע).

**"תָּבֵן אֵין נִתֵן לְעִבְדֵיךָ וּלְבָנִים אֲמָרִים לָנוּ עֲשׂוּ"**

בזקנותו של רבי מאיר מפרמישלן זי"ע, היה אוהז בזקנו ובפאותיו שהלבינו מרוב זקנה ואומר: **"תָּבֵן אֵין נִתֵן לְעִבְדֵיךָ"** - אין בנו תבונה לשוב בתשובה בימי נעורינו כשעדיין כוחנו עמנו, **"וּלְבָנִים (לְבָנִים) אֲמָרִים לָנוּ"**

## מסילות באור החסידות

**וְיִתְבוֹנְנוּ חֲסִדֵי ה'...**

וכן איתא ב"אמרי אמת" (בשלה תרצב) וזה לשונו: "ה' יתברך עושה חסד עם כל איש ישראל, ועם כל נפש. וצריכים לזכור תמיד החסד, ולהאחז בו, ולא לשכוח ממנו, ועל ידי זה לא מגיעים למידת הדין", עכ"ל.

לכן מה טוב ומה נעים כשיתרגל האדם לומר תמיד על כל דבר, חסד ה', או הודו לה', אך לא מן השפה ולחוץ כשליבו בל עמו.

ועל ידי שמכיר בעצמו בטובות הבורא ובחסדו הגדול, ממילא לא יצטרכו לעוררו מן השמים שיזכור כי **חֲסִד אֶל-כָּל יוֹם**.

כן מן השמים מביאים לו לכלל סכנה, ואז יודה על הצלתו וישועתו.

אך החכם ישכיל להודות על כל נשימה ונשימה, וממילא לא יצטרך לבוא לידי צרה, וזהו פירוש הכתוב (תהלים קז מג) **'מִי חָכֵם וַיִּשְׁמֹר אֵלָהּ וַיִּתְבוֹנְנוּ חֲסִדֵי ה'** - שיתבונן בכל יום חסדי ה', ובזה ימנע מעצמו כל מידי חולאים רבים ומרעין בישין, דתכלית היסורים להכיר חסד ה', והיא כבר מודה ומשבח להקדוש ברוך הוא.

הרי לנו שזה כל תכלית היסורים שה' לפעמים עושה עם האדם - בכדי שיזכור בו שעושה עמו חסד ויודה וישבח על כך.

על האדם להתבונן בחסדי ה' שעליו ללא הרף, ועל ידי זה ירויח שלא יצטרך להגיע לידי צרה ולהנצל ממנה בכדי להודות לה' - שזה כל מטרת הצרות שה' לפעמים עושה עם האדם, ולכן עליו להשכיל זאת קודם לכן, ולזכור ולהעריך את חסדיו יתברך, ולהודות לו על כל נשימה ונשימה.

דברים אלו מבוארים ב**אלשיך הק'** (פרשת צו ז, יא-טו) דבאמת הכל חייבים תמיד להודות לה' - לא רק אלו שבאו לכלל סכנה, אלא אף אלו שעברו את היום על מי מנוחות, ופעמים שאין האדם מכיר בזה, ועדיין לא מילא תפקידו שהוא צריך להודות לה', על

# מאמרים נבחרים בעבודת ה' יתברך

## קדושת העינים!

ויתפלל לה': "העבר עיני מראות שוא". אבל אם חלילה אדם נכשל כבר בראיה אסורה ששוב אי אפשר לו למוחקה - עליו להתעלם ממחשבה זו, ולעסוק במחשבות טהורות וטובות, ולצד הטוב, יתנהג כנשר בקיום המצוות בזריזות ובערנות, כבעטיפת הטלית כמו שכתוב על מצוה זו: "כְּנֶשֶׁר יַעִיר קִנּוּ עַל גּוֹזְלָיו יִרְחֹף".

'רץ כצבי' - כשבא לאדם דבר עברה ח"ו מיד יברח וידלג כצבי מאותו מקום, ולא יכנס לשום משא ומתן עם היצר הרע. ולצד הטוב, יש להזדרז כצבי לעבודת ה' לעשות דברים טובים ('מתיקות עבודת ה').

הטור 'אורח חיים' פותח במשנת 'יהודה בן תימא': 'הוי עז כנמר וכו'', 'קל כנשר' - לאחר שרכש אדם את מידת העזות צריך להשתמש עם מידת הנשר והצבי, היינו לשמור עיניו מראות ברע. ולמה לא נאמר להיות לגבי זה 'רץ כצבי' ולברוח מדבר עבירה? מפני שלנשר יש קלילות וזריזות יותר מהצבי, ועל האדם ללמוד ממנו שמיד כשרואה אדם איזה דבר המביא לידי הרהור רע ח"ו מיד יסלק עיניו, שזה דבר קליל ומהיר הרבה יותר מהריצה ברגלים כצבי (ע"ע 'תולדות יעקב יוסף' וישב אות ה).

כמו שכתוב (משלי כג ה): "הִתְעִיף עֵינֶיךָ בּוֹ וַאֲיַנּוּ",

## מעשה

### עד היכן כבוד הזולת...

ורגילים קלה בעיניך, וכאשר מבקשים ממך לברך אדם בעינים פשוטים, גם אז תברך בכל ליבך ותעניק לחברך הרגשה טובה.

גם אם שקוע אתה באמצע לימוד התורה או באמצע עשיית המצוות, כי גם אז חייבים אנו בכבוד הזולת, וזה גופא קיום התורה למעשה!

עיניו אל האיש שהפריע את תלמודם, מחייך אליו בנועם ומברכו מעומק ליבו בהצלחה גדולה.

לתלמידיו התמהים הסביר הרב לאחר צאת האיש, על פי דברי חז"ל (מגילה טו): "אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך".

והזכיר את דברי רבי ישראל מרוזין זי"ע, אל תהיה ברכה בעינים פשוטים

הרב מטשעבין ישב פעם עם תלמידיו והיו שקועים בסוגיה סבוכה. לפתע נכנס אחד השכנים וסיפר לרב בהתרגשות: "כבוד הרב, פתחתי חנות חדשה ואני מבקש את ברכת הרב להצלחה".

התפלאו התלמידים לראות את הרב שהיה שקוע כל כולו בסוגיה, נושא

### מחשבה על הזולת בכל מצב...

כשטעמתי מהחמין התברר לי שהמשרתת טעתה, ונתנה בו מעט נפט במקום שמן.

אמרתי בליבי: "מוטב אסכול אני את טעם הנפט ואל יכעסו בעלי הבית על המשרתת היתומה", הרי לנו כמה צריך לכבד את הזולת תמיד, בכל מצב ובכל זמן!

הגישו לרבי אביגדור את הקערה ולאחר שטעם ממנה המשיך לאכלה עד תומה ולא חילק לאחרים כלום.

תמהו כל המסוכים וחשבו שיש כאן איזו 'הנהגה נסתרת' הנשגבה מבינתם. לאחר השבת אמר רבי אביגדור למקורביו, עכשיו אני יכול לגלות לכם מה היה בעת הסעודה:

רבי אביגדור, אחיו של הרה"ק רבי חיים מצאנז זי"ע, היה צדיק גדול, פעם נזדמן לעירה לשבת והתארח בבית גביר אחד, נהוג היה באותם הימים, שלאורח חשוב היו מגישים את קערת החמין והוא היה מחלק לכל אחד את מנתו כאילו הוא בעל הבית.